

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 306/2017
05.04.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, судије Бранка Станића и судије Гордане Ајншпилер-Поповић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА ..., кога заступа Зоран Танасковић, адвокат из ..., против тужених 1. Република Србија, Министарство здравља, коју заступа Републичко јавно правобранилаштво, Београд и 2. Клинички центар „Србије“ Београд, ради дуга, у поступку по ревизији тужиоца против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2461/17 од 18.05.2017.године, на седници већа одржаној дана 05.04.2018.године, доноси

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж 2461/17 од 18.05.2017.године и пресуђује:

1. Жалба туженог се делимично одбија, па се пресуда Привредног суда у Београду П бр. 1922/14 од 30.06.2014.године **ПОТВРЂУЈЕ:**

у ставу II изреке у делу којим је усвојен тужбени захтев и обавезани тужени да тужиоцу на име дуга солидарно исплате износ од 367.495,77 евра са затезном каматом по стопи Централне европске банке почев од 06.02.2010.године до 24.12.2012.године, а од 25.12.2012.године до исплате по стопи према Закону о затезној камати, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате;

у делу става III изреке којим се обавезују тужени да тужиоцу солидарно исплате износ од 1.750 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са каматом по стопи Централне европске банке за период од 04.03.2011.године до 24.12.2012.године, а од 25.12.2012.године до исплате према Закону о затезној камати;

У ставу IV изреке којим су тужени обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 1.122.000,00 динара.

2. ОДБИЈА СЕ тужбени захтев за затезну камату на досуђени износ главног дуга од 367.495,77 евра, за камату изнад досуђене ставом један ове одлуке, а до досуђених 12 % годишње почев од 06.02.2010.године до исплате, као и за камату на износ од 1.750 евра у динарској противвредности изнад досуђене ставом један ове одлуке, а до досуђене камате по Закону о висини стопе законске затезне камате почев од 04.03.2011.године до исплате.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П бр. 1922/14 од 30.06.2014.године, у ставу I изреке одбијен је приговор пресуђене ствари као неоснован. Ставом II изреке, усвојен је тужбени захтев, па су обавезани тужени да тужиоцу солидарно на име дуга исплате износ од 367.495,77 евра са каматом од 12 % годишње почев од 06.02.2010.године до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Изреком под III изреке обавезани су тужени да тужиоцу солидарно исплате износ од 1.750 евра у динарској противвредности по средњем курсу на дан исплате са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 04.03.2011.године до исплате. Ставом IV изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 1.122.000,00 динара.

Одлучујући по жалби тужених Привредни апелациони суд је пресудом Пж 2461/17 од 18.05.2017.године преиначио првостепену пресуду у ставовима II, III и IV, па је пресудио тако што је одбио тужбени захтев тужиоца да се тужени обавезу да му солидарно исплате износ од 367.495,77 евра са каматом од 12 % годишње од 06.02.2010.године до исплате, као и да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно исплате 1,750 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 04.03.2011.године до исплате и захтев за накнаду трошкова поступка у износу од 1.122.000,00 динара. Обавезан је тужилац да првотуженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 218.000,00 динара, а друготуженом у износу од 977.340,00 динара, на име трошкова првостепеног поступка, док је тужилац обавезан да првотуженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 90.000,00 динара, а друготуженом у износу од 170.000,00 динара. Ставом VI изреке одбијен је захтев првотужене да јој тужилац накнади трошкове у износу од 90.000,00 динара.

Незадовољан побијаном другостепеном одлуком, тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, због битних повреда одредаба ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао ревизијом побијану другостепену пресуду на начин прописан чланом 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 од 28.09.2011.године и „Службени гласник РС“ бр. 55/14), па је нашао да је ревизија основана и одлучио као у изреци ове пресуде из следећих разлога.

Ревизијом побијана пресуда није захваћена битним повредама из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на које се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је потраживање тужиоца на име неплаћене цене за изведене радове по уговору о испоруци и монтажи постројења закљученог са туженим.

Према чињеничном стању које је утврђено у поступку пред првостепеним судом, странке су биле у уговорном односу по основу уговора за испоруку и

монтажу постројења и опреме закљученом 12.06.2006.године и то тужилац, као извођач радова, а тужени, као наручиоци радова-инвеститори. Наведеним уговором предвиђено је да се евентуални спорови решавају у арбитражном поступку у две фазе: преко арбитра адјудикатора и преко арбитраже, којем се може обратити она страна која је незадовољна одлуком арбитра. Ради решавања спора око неплаћених радова изведених од стране тужиоца по означеном уговору тужилац је у складу са уговорним одредбама ангажовао арбитра адјудикатора, који је доставио свој налаз од 26.11.2010.године у коме је утврђена врста, количина, вредност и природа изведених, а неплаћених радова. Међу странкама није спорно да су наведени радови изведени, али је спорно да ли се ради о непредвиђеним накнадним радовима које би тужилац имао права да наплати у односу на закључени уговор од 06.09.2006.године. Спорно је и да ли је тужилац доставом одлуке адјудикатора доказао спорну чињеницу о природи изведених радова, а тиме и основаност потраживања.

Првостепени суд је одлуку адјудикатора ценио и утврдио да се ради о непредвиђеним радовима у вези са изградњом армирано-бетонских канала ка централној апотеци, армирано-бетонског канала ка ГАК, Инфективној клиници, централној кухињи, накнадним грађевинским радовима у 37 подстаница друге фазе у вези са додатним захтевима инвеститора, накнадним радовима на машинским и електро инсталацијама и инсталацијама водовода и канализације у 37 подстаница друге фазе у складу са додатним захтевима инвеститора и накнадним машинским радовима на санацији мреже вреловода и санитарне воде у складу са додатним захтевима инвеститора. Првостепени суд је утврдио да је елаборат свих наведених радова заведен код извођача 20.11.2008.године и оверен од стране консултанта, надзорног органа и извођача. Приложене су и оверене окончане ситуације од 08.12.2009.године по ценовницима 1. и 4. и према Анексу број 2. Хронологија предузетих активности инвеститора и извођача радова поводом спорних радова у циљу обезбеђења потребних финансијских средстава достављена на састанку представника инвеститора и извођача са државним секретаром одржаном 31.12.2009.године у Министарству здравља. У налазу је адјудикатор ценио као релевантне чињенице да је у питању највећи болнички комплекс у земљи, што је подразумевало рад на објектима, постројењима и инсталацијама старијим и више од 50 година, да су радови морали бити обављени и ван територије КЦС ради повезивања спољних корисника са енергетским системом, да је током целог извођења радова морало бити обезбеђено континуирано енергентско снабдевање КЦС и спољних корисника због природе објекта, те да су неплаћени радови условљени непотпуном техничком документацијом и старошћу званичне документације катастра подземних вода при Републичком геодетском заводу, која је била неажурна и по 30 година, а за део комплекса није ни постојала. То све је представљало околности које су довеле до потребе извођења ненаплаћених радова. Имајући у виду овакав налаз адјудикатора првостепени суд је утврдио да је све наведено утицало на потребу извођења накнадних и непредвиђених радова који и нису могли бити сагледани у време тендерисања, уговарања и закључења уговора, а проузроковани су околностима које су ван утицаја извођача. Уговорена цена је према општим условима уговарања, члан 11. тачка 2. фиксна и неће се мењати, осим у случају појаве измена у постројењу сходно одредбама члана 39. општих услова уговарања под условом да те измене не мењају генерални обим постројења, не представљају независне радове и не мењају примену и намену постројења дефинисану

уговором. Уговорена цена може претрпети измене у случају појаве непредвиђених околности сходно одредбама члана 35. општих услова уговарања. Тада ће све оправдане додатне трошкове које извођач буде имао ради превазилажења неповољних физичких услова или вештачких препрека инвеститор платити као додатни износ на уговорену цену. Првостепени суд је закључио да је тужилац доказао да су наведени радови неспорно изведени као нужни и непредвиђени, те да је њихова вредност у нето износу 311.437,09 евра са припадајућим ПДВ-ом од 18%. Првостепени суд је имао у виду и да тужени нису приговорили налазу адјудикатора, чиме су га признали, односно прихватили без примедби и рекламација. Зато је оценом свих наведених околности и уз примену правила о терету доказивања усвојен тужбени захтев у висини опредељене вредности изведених радова утврђене налазом адјудикатора, са каматом у уговореном износу од 12% на годишњем нивоу. Досуђени су и трошковима ангажовања адјудикатора са каматом по Закону о висини стопе затезне камате од опредељеног датума ангажовања адјудикатора до исплате.

Другостепени суд је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев јер сматра да налаз арбитра-адјудикатора представља само покушај мирног решења спора. Стога се одлука о основаности захтева не може засновати на налазима адјудикатора које тужени у овој парници оспорава. Налаз адјудикатора се не може сматрати доказом да су радови изведени и да су били нужни и неопходни. Тужилац друге доказе о извођењу спорних радова није доставио. Отуда је другостепени суд применом правила о терету доказивања преиначио првостепену одлуку и одбио захтев за обавезивања тужених на плаћање вредности изведених радова.

Врховни касациони суд не прихвата становиште Привредног апелационог суда у погледу оценом доказне снаге налаза адјудикатора, већ сматра да је правилно становиште првостепеног суда. Тај суд је наведени налаз ценио као један од доказа у погледу оценом нужности извођења радова, количине и цене изведених радова. Правилно је становиште првостепеног суда да се налазом адјудикатора заједно са осталим доказима и уз примену правила о терету одлучивања доказује основаност тужбеног захтева. Стога је Врховни касациони суд у односу на износ главног дуга преиначио другостепену пресуду тако што је потврдио првостепену пресуду као правилну и на закону засновану.

У погледу досуђене затезне камате, Врховни касациони суд указује да је затезна камата за спорни период прописана Законом о висини стопе затезне камате и Законом о затезној камати, а који представљају императивне норме, те се стога иста није могла уговорати од стране парничних странака. Свако уговарање висине стопе затезне камате је ништаво јер је исто противно императивним позитивним прописима, којима је затезна камата регулисана. Стога, је преиначена одлука првостепеног суда у делу којим је досуђена затезна камата на утврђени износ главног дуга по стопи од 12%. За период до 25.12.2012.године, када је ступио на снагу Закон о затезној камати, камата је досуђена према стопи Централне европске банке, а по ступању на снагу наведеног закона у складу са тим прописом. Стога је тужбени захтев одбијен за тражени износ камате изнад когентним прописима опредељене висине.

Према уговорним одредбама странке су предвиделе да ће трошкове ангажовања адјудикатора сносити сразмерно, односно заједнички. Тужилац је платио укупне трошкове адјудикатора. Зато је основано потраживање тужиоца и на име накнаде трошкова у сразмерном делу са каматом у висини законом прописане стопе, јер се ради о затезној камати.

Из наведених разлога, а на основу члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија,
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић